

Győri Ítéltábla

Pf.II.20.080/2020/8. szám

A Győri Ítéltábla a dr. Egyed Zoltán ügyvéd (Helység1/3/5/6,.) által képviselt **felperes** (Helység2, .) **felperesnek** a Dr. Fekets Róbert ügyvéd (Helység1/3/5/6,) által képviselt **alperes-n** (cím1.) **alperes** ellen **kártérítés megfizetés** iránt indított perében a Veszprémi Törvényszék 2020. március 6. napján kelt 1.P.20.739/2018/35. sorszám alatti ítélete ellen a felperes által 37. sorszám alatt előterjesztett, Pf.3. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 200.000,- (Kettőszázezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az állam javára az illetékügyben eljáró adóhivatal külön felhívása alapján 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Ezen ellen az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s :

Az elsőfokú bíróság által megállapított releváns tényállás szerint az alperes 2012. április 26. napján megvásárolt a felperestől 30 darab, majd 2012. november 6. napján további 11 darab húsmarhát. A 2012. április 26-án megvásárolt állatok használati számai a következők voltak: 0464, 0925, 9071, 0270, 0169, 0236, 0615, 8802, 1197, 0556, 0065, 1045, 0399, 0128, 1012, 0296, 0040, 0998, 0110, 0114, 0126, 0129, 0091, 0332, 0089, 0068, 0070, 0078, 0081, 0084). A 2012. november 6-án megvásárolt további 11 állat használati számai: 0057, 0047, 0046, 0056, 0013, 0032, 0044, 0360, 0041, 0010, 0040).

A húsmarhák nem kerültek az alperes birtokába, azokat a felek megállapodása alapján a felperes extenzív tartási móddal, mások állataival együtt tartotta. E tartási módra jellemzően

az állatok tavasztól-őszig legeltek és az év egyéb szakában kiegészítő takarmányozásra szorultak.

2012. június 16. napján „**szakmai felügyeletet és elővásárlási jogot alapító szerződés**” címmel megállapodás jött létre a peres felek között, melyben a felperes vállalta az alperes marhái tenyésztésének szakmai koordinálását, a rendelkezésre álló törzsállomány szaporítási munkálatainak felügyeletét. A megállapodás szerint az állatok a felperes ingatlanain kerülnek elhelyezésre, de az alperes vállalta, hogy az állomány fenntartásához szükséges takarmányt a helyszínen biztosítja. A felperes feladatai közé tartozott a törzsállomány tartásának, nevelésének felügyelete, az elvárható szaporulathoz szükséges körülmények folyamatos biztosításának ellenőrzése, az állategészségügyi és tartási technológiai fegyelem betartatása, beleértve az állatállomány folyamatos állatorvosi felügyeletét.

A felek között ugyanezen a napon azonos szövegezés mellett létrejött egy másik szerződés, amely csupán abban tért el a fenti szerződéstől, hogy abban a felperes kötelezettségeinek meghatározásánál „betartatása” szövegezés helyett a „betartása” szöveg szerepelt. A szaporulat az alperes tulajdonát képezte, melyre vonatkozóan - a magasfokú tenyész alapanyagból eredő esetleges génmegőrzési prioritásokat figyelembe véve - a felperes javára elővásárlási jogot kötöttek ki.

A felperes a 2012. júniusában megkötött adásvételi szerződést megelőzően egy ún. „**marhavásárlással kapcsolatos cash flow**” táblázatot küldött az alperesnek, melyben a 2012-13-as üzleti évre 30 állatra takarmányköltségként 1.282.000,- Ft-ot, állatorvosi kiadásra 130.000,- Ft-ot, összesen: 1.412.000,- Ft-ot kalkulált, bevételként pedig 30 db állat után anyatehéntartási támogatás címén 1.470.000,- Ft, míg 21 db állat értékesítése után 4.200.000,- Ft bevételt, azaz 4.258.000,- Ft eredményt; míg a 2013-14-es üzleti évre ugyancsak 30 állat után 1.417.500,- Ft takarmányköltséget, 130.000,- Ft állatorvosi költséget, bevételként pedig 30 állat után 1.590.000,- Ft anyatehéntartási támogatást és 26 db állat értékesítése után 5.200.000,- Ft-ot, azaz 5.243.000,- Ft eredményt.

Az alperes 2013. január 16-án a tulajdonában lévő **41 db szarvasmarha tartási díja** fejében 2.000.000,- Ft-ot megfizetett a felperesnek és az erről felvett okiratban a felek kijelentették, hogy ezen állatok tartási díja **2013. július 1-jéig a két fél között rendezettnek tekintendő**, továbbá rögzítették azt is, hogy „ezen megállapodást **követő alkalmakkor** az alperes jelenleg tulajdonában lévő 41 db szarvasmarha tartási költségei számításakor **a felnőtt állatokra vonatkozó díjszámítás a mérvadó (70.000,- Ft/db)**”. (P.21.814/2014/6/A/17.)

A felperes nem tett eleget a felek között az állatok tartására vonatkozóan létrejött megállapodásban foglaltaknak, nem biztosította az állatok számára a megfelelő takarmányellátást, a legelő teljesítménye nem volt folyamatosan alkalmas arra, hogy az állatok szökését, kitörését megakadályozza. Az állomány elhullási rátája átlag felletti, szaporulata átlag alatti volt. A felperes sem megfelelő állománynyilvántartással nem rendelkezett, sem az elhullásról nem vezetett pontos, megbízható nyilvántartást.

A felek kapcsolata 2013. második felétől fokozatosan megromlott, mert a felperes nem adott az állatokról részletes tájékoztatást az alperesnek és elzárta attól is, hogy az állatait ellenőrizhesse, továbbá az állatok szaporulata sem az elvárható mértékben alakult. Az alperes mindezt sérelmezte és ezekre hivatkozással **2014. március 28-án kelt levelében** a szakmai felügyeletet és elővásárlási jogot alapító **szerződést rendkívüli felmondással azonnali hatállyal felmondta**. A felperes 2014. április 8-án kelt válaszlevelében a rendkívüli felmondást vitatta, állította, hogy mindennemű tartási, takarmányozási, őrzési, állatorvosi tevékenységet, szolgáltatást, kiadást teljesített és teljesít, ezért az állatokat az alperesnek nem adta ki.

A Helység1/3/5/6 Megyei Kormányhivatal Helység1-i Járási Hivatal Járási Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Hivatala a 2014. január 15-én kelt, VE-091/02249-3/2013. számú határozatában a felperest mint állattartót 900.000,- Ft **élelmiszerlánc felügyeleti bírság** megfizetésére kötelezte, mely határozatot a másodfokon eljáró Helység1-i Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága helybenhagyott 2014. április 9-én kelt VEI/001/00623-3/2014. számú határozatával. Az elsőfokú élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság a határozat meghozatalát megelőző eljárásban megállapította, hogy a felperes által használt tartási hely az állatlétszám alapján nagylétszámú telepnek minősül, de erre nincs működési engedélye a Helység1/3/5/6 Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóságától. Az ellenőrzés által rögzített hiányosságok a következők voltak: állomány-nyilvántartás nincs, takarmányozási napló nincs, ENAR jogszabályi előírások betartása (jelölés, jelentési kötelezettség, jelölők pótlása) nem megfelelő, az állati eredetű melléktermék (hullák) gyűjtése, tárolása, elszállítása nem megfelelő, gyógykezelési napló nincs. Állatvédelemmel kapcsolatos nyilvántartás nincs (állatvédelmi oktatás, berendezések ellenőrzése), kezelő-oltó folyosó állapota nem megfelelő, a szabadon tartott állatoknak nincs megfelelő terület vagy létesítmény, ami védené őket az időjárás viszontagságai ellen, nincs védelem a ragadozó állatok ellen, takarmányvizsgálatokat nem végeznek, az elhullott állatokból diagnosztikai vizsgálatokat nem végeznek, takarítási, fertőtlenítési munkákról nincs nyilvántartás. A másodfokú hatóság rögzítette, hogy a felperes az ellenőrzéskor hiányzó állatokról darabszámra valóban elszámolt, de a fűszám szerinti nyilvántartást nem sikerült tisztázni, a 8 házi vágáshoz és a 6 db elhulláshoz kapcsolódó ATEV szállítójegyet és számlát nem tudta bemutatni, az előbbieknél és az értékesítés útján kikerült 6 db egyednek az ENAR nyilvántartásból való kijelentése a jogszabályban előírt határidőn belül az ellenőrzés megkezdéséig nem történt meg.

A Helység1/3/5/6 Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-Biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága 2014. szeptember 15-én kelt határozatával az általa korábban elrendelt **forgalmi korlátozást fenntartotta**, a felperest 1.080.000,- forint élelmiszerlánc felügyeleti bírság megfizetésére kötelezte. Az állatok kizárólag az igazgatóság engedélyével mentesülhettek a forgalmi korlátozás alól, tovább tartásra csak kedvező eredményű (nagyszülőig visszavezetett genetikai) vizsgálat birtokában kerülhettek, ennek hiányában kizárólag vágóhídi levágásuk volt lehetséges, s az állatok köztenyésztését és szaporítását a forgalmi korlátozás időtartama alatt a hatóság megtiltotta. A másodfokú hatóság 2015. június 13. napján kelt határozatával – az elsőfokú határozatot részben megváltoztatva – a forgalmi korlátozást azon állatok tekintetében feloldotta, amelyek szülőig visszavezetett kedvező genetikai vizsgálattal rendelkeznek, s a tartása kezdete óta valamennyi termékenyítésük, illetve párosztatásuk dokumentált és a szarvasmarha információs rendszer termékenyítési rendszerében is szerepel. Azon állatok esetén, amelyek valamelyik szülő tekintetében nem rendelkeznek a szarvasmarha egységes nyilvántartási és azonosítási rendszerben (TER) nyilvántartottakkal, hiányos vagy hibás a TER-ben nyilvántartott adat, vagy amelyre az állattartó nem vállalja a genetikai vizsgálatot, csak vágóhídi levágás lehetséges. A forgalmi korlátozás kiterjed a nem jogszabályi előírásoknak megfelelő nyilvántartott állatokra is. **A jogerős határozat rámutatott, hogy az állatok tartójaként a felperes felel azok nyilvántartásáért, azonosításáért.** Genetikai vizsgálat alapján megállapította, hogy a felperesi nyilvántartás nem megbízható, a felperes által alkalmazott módszerek az azonosíthatóságot nem biztosítják, igazolást nyert a füljelző cseréje is. **A felperes állományában a genetikai érték nem értelmezhető**, bizonyítottan látta, hogy szakmai szempontból nem folyik tenyésztői munka és az állatoknak csak vágóértéke állapítható meg. Köztenyésztés és szaporítás csak forgalmi korlátozás alatt nem álló állatok esetén lehetséges, de a forgalmi korlátozás nagyszülői vonalig igazolt genetikai vizsgálatokra alapuló fenntartását nem tartott indokoltnak.

Megfelelő tartási és szaporítási körülményeket feltételezve az alperes által megvásárolt egyedek száma a szaporulattal **2014. év végére legalább 92 egyednek kellett volna, hogy legyen** ezzel szemben az állomány csak 76 állatból állt. A felperes 2013. évben 58 db, 2014. évben 76 db, 2015. évben 67 db, 2016. évben 61db, 2017. évben 58 db és 2018. évben (2018. július 1-jéig) 47 db alperesi állatot tartott. **Az állatonkénti éves tényleges tartási költség 30.000,- forintban határozható meg.**

2016. évben a marhalevelek 93 egyed vonatkozásában tüntették fel tulajdonosként a felperest, de 2016. januárjában csak 67 állat vonatkozásában tudott mintát adni a hatósági genetikai vizsgálatához. E 67 állatból 20 állat eredete volt kétséges, a tekintetben, hogy az adott fülszámmal jelölt állat nem egyezett meg azzal az egyeddel melynek lennie kellett volna, ami azt jelenti, hogy a marhalevélen szereplő egyed és a hozzá tartozó állat genetikailag nem egyezett, fülszámaik voltak csupán azonosak.

2016. évben – forgalmi korlátozás nélkül – egy tehén értéke átlagosan 500.000,- forint volt, a forgalmi korlátozás alá eső állatok kényszervágással legfeljebb 120.000,- forintért lettek volna értékesíthetők (400 kg-os állattal számolva 300,- Ft/kg hús ár mellett).

A per folyamán az elsőfokú bíróság 2017. július 21-én az 1.P.20.553/2017/3. számú végzésével **ideiglenes intézkedéssel** kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül adja az alperes birtokába a 0142, 0304, 0128, 1012, 0104, 0202, 0214, 0203, 0135, 0153, 0137, 0075, 0198, 0139, 0230, 0260, 0303, 0225, 0257, 0114, 0556, 0151, 0057, 0056, 0136, 0204, 0073, 0068, 0140, 0557, 0151, 0142, 0170, 0205, 0193, 0199, 0269, 0078, 0081, 0010, 0200, 0174, 0071, 0196, 0302, 0212, 0238 fülszámú marhákat. A felperes az ideiglenes intézkedést az abban foglalt határidőben nem teljesítette, végül 2018. június 30-án adott ki 47 állatot az alperesnek.

* * *

Felperes eredeti keresetében 20.343.779,- forint tartási és takarmányozási költség megfizetésére kérte kötelezni az alperest a 2013. július 1.-től 2014. szeptember 30-áig terjedő időszak után, majd keresetét 44.645.422,- forintra emelte fel (az időszak végét 2017. januárjára módosítva) **Végső keresetében 63.438.520,- forint** (az időszak vége 2018. június 30.) **tartási költség megfizetésére kérte kötelezni az alperest a rPtk. 389. §-a és 397. §-a alapján.** Eredeti keresetéhez kapcsolódó költségszámításában külön kalkulálta a legelőn való tartás kapcsán a fű és a szállás takarmány, illetve a téli takarmányozásnál a szilázs és a széna költségét. Keresetmódosításában az állatok 6-24 hónapos koráig egyedenként havi 9.350,- forint, 24 hónapos kor után pedig 15.583,- forint tartási költséget érvényesített. Utóbbit akként kalkulálta, hogy álláspontja szerint a ridegtartás és az istálló tartás költsége hasonló, s az utóbbi költségeit részletezte. A tartás költségét abból az irányból közelítette meg, hogy ha az alperesnek nem állt volna rendelkezésre bértartásra legelővel rendelkező gazda, úgy az istálló tartás mellett milyen költség merült volna fel.

* * *

Az alperes kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperes jelentős haszonnal kecsegtető üzleti vállalkozásként mutatta be neki a szarvasmarha tartást, s vállalta a tőle

megvásárolt állatok tartását, gondozását. A tartási költségben ekkor kifejezetten meg sem állapodtak, azt utóbb, 2013. januárjában határozták meg – amikor 2013. június 30-al bezárólag rendezte az állatok tartási költségét – 70.000,- forint/ állat/év összegben.

A felperes az általa vállaltakat nem megfelelően teljesítette, az állatok szaporulata elmaradt a várakozásoktól, az állatok jelentős részének származása is bizonytalan volt (így az állomány tenyész értéket nem képviselt) több állat forgalmi korlátozás alá is került, így álláspontja szerint a felperest **további tartási költség nem illeti meg.**

A per során beszerzett szakértői véleményre alapított **viszontkeresetében összesen 22.762.500,- forint kártérítés megfizetésére és az állatok kiadására kérte kötelezte a felperest.** A viszontkereset részelemei a következők voltak:

1. 26 db hiányzó állat értéke (egyedenként 500.000,- forint): összesen 13 millió forint;
2. elmaradt szaporulat (16 egyed): 2.362.500,- forint;
3. 20 darab genetikailag nem azonosítható állatra eső kár: 7.600.000,- forint
4. kérte a felperest a birtokában lévő állatok kiadására kötelezni.

Arra hivatkozott, hogy 93 marhalevél szólt a nevére, a genetikai vizsgálatra az alperes csak 67 állatot tudott előállítani, a hiány 26 db. Szaporulat alig jelentkezett az állományban, a szakértő által megállapítottak szerint minimum 16 állata hiányzik, ami kevert állomány esetén 2.362.500,- forint kiesés. A genetikai vizsgálatra bocsátott 67 állatból 47 állat volt azonosítható, 20 volt aminek az eredete kétséges. (A fülszámmal jelölt állat biztosan nem egyezik azzal, amelynek lennie kellene). Ezen állatállomány rész után csak kényszervágási érték számolható (300,- forint/kg hús ár és 400,- kg-os súly alapján) az állat értéke 120.000,- forint, állatonként a veszteség (500.000-120.000 =) 380.000,- forint. Utalt arra, hogy a genetikai vizsgálattal érintett 67 állatból 47 kétséget kizáróan az ő tulajdonát képezi, 20 állat pedig a marhalevek alapján ugyancsak az ő tulajdona, azok tulajdonjogát jóhiszeműen ellenérték fejében szerezte.

* * *

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a ridegtartásban tartott állatok elhanyagolt rossz állapotára vonatkozó közvetlen bizonyíték nem áll rendelkezésre, az állatok eltűnésében, elhullásában felelősség nem terheli. A tartás-gondozás tényét és költségét igazolják a tanúk vallomásai, az állatorvos által igazolt iratok, valamint a belső nyilvántartásának iratai. Az állatok részére a rendszeres előírt állatorvos ellátást biztosította, amit az állatok gyógykezelését végző dr. Állatorvos1 állatorvos által aláírt gyógykezelési napló is alátámaszt. Az állatok eltűnéséről rendőrségi feljelentést tett, ennek oka egyrészt az volt, hogy ismeretlen személy megrongálta a kerítést, másrészt az elhullás, utóbbiért sem felel, mert az állomány elöregedett.

Összecszerőségében is vitatta a szakértő által meghatározott 500.000,- forint/egyed állat értéket, állította, hogy az állatok kényszervágás után emberi fogyasztásra alkalmasak, értéküket pedig 600-700 kg-os súly és 450,- forint/ kg ár alapján kell meghatározni. Nem lehet 500.000,- forintos egyed árat számítani, az alperes nem pedig törzsállományt vásárolt, hanem egyéb húshasznú állományt. Sérelmezte, hogy a szakértő nem tér ki a tartás költsége kapcsán arra, hogy a 2012-es aszályos év a takarmányköltségeket duplázta és tévesen hivatkozott arra is, hogy a legelő használt szinte költségmentes az alperes oldalán.

* * *

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 13.327.000,- (tizenhárommillió-háromszázhuszonhétezer) Ft-ot és adja ki az alperes részére

a 31259-0065-5, 39045-0270-4, 31271-0464-6, 33538-0032-9, 33248-0046-0, 33040-0126-9, 33538-0044-4, 33538-0013-4, 39045-0615-5, 33538-0067-7, 33538-0041-3, 33040-0091-8, 33317-0070-4, 32724-0040-4, 30742-0332-6, 39045-0399-2, 39045-0169-3, 33538-0074-7, 33538-0040-6, 33298-0360-4, 33538-0105-0 és 33538-0213-0 ENAR számú állatokat,

továbbá fizessen meg az alperesnek 3.811.000,- (hárommillió-nyolcszáztizenegezer) Ft perköltséget. Ezt meghaladóan a felperes keresetét és az alperes viszontkeresetét elutasítja.

Kötelezte a felperest 1.275.000,- (egymillió-kettőszázhetvenötezer) Ft, az alperest 225.000,- (kettőszázhuszonötezer) Ft feljegyzett illeték külön felhívás alapján az államnak történő megfizetésére.

Arra hivatkozott, hogy a 2012. június 16. napján a felek között létrejött (részben megbízási, részben vállalkozási szerződési elemeket vegyítő, nem nevesített) szerződésre a rPtk. rendelkezései az irányadóak. Bár a szerződés szövege az állategészségügyi és tartási technológiai fegyelem „betartása”, illetve „betartatása” vonatkozásában kétféle szövegverzióban élt, ennek nem tulajdonított jelentőséget, mert a tartási helyek, a tenyészetek és az ezekkel kapcsolatos egyes feladatok országos nyilvántartási rendszeréről szóló 119/2007. (X.18.) FVM. rendelet 2. § 4. pontja értelmében az állatok tényleges tartójaként egyébként is a felperes volt köteles e rendelkezések megtartására.

A fenti jogviszony az alperes 2014. március 28. napján kelt a rendkívüli felmondásával megszűnt. **A megszűnés előtti időszakra (2013.07.01-2014.03.28.) főszabály szerint a szerződés szerinti tartási költségeket tartozott megfizetni az alperes a felperesnek, a felmondást követő időszakra pedig a felek között a rPtk. 319. §-a (2) bekezdése alapján elszámolásnak volt helye.**

Rámutatott, hogy a tartás ellenértékét a felek az eredetileg létrejött szerződésben nem szabályozták, ugyanakkor szerződéskötést megelőzően a felperes által az alpereshez

eljuttatott cash flow kimutatások támpontot nyújtanak. A kimutatások alapján hozzávetőlegesen és évente 50.000,- forint/állat összegben határozható meg a tartás ellenértéke. Ez egybevág a felek között 2013. január 16. napján létrejött azon megállapodással is, mely szerint 41 állat után 2 millió forint tartásdíj megfizetésével az alperes 2013. július hó 1. napjáig (azaz egy évre) rendezte a tartási költségeket. A megállapodásukban a felek a jövőre nézve 70.000,- forint/állat díjazást kötöttek ki. Ezt a felperes havidíjként kívánta feltüntetni, az alperes pedig éves díjként. Az elsőfokú bíróság az utóbbit fogadta el, rámutatva, hogy egyrészt a perben eljáró dr. Szakértő1 igazságügyi szakértő is évi 72.000,- forint/állat takarmányozási költséget munkált ki, másrészt nem volt ésszerű indoka annak, hogy a korábbi (a cash flow) kimutatások szerinti, majd a 2013. január 16-ai megállapodással is megerősített egyedenkénti évi 50.000,- forintos költség miatt emelkedett volna meg ilyen mértékben.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes nem a felek közötti szerződés szerinti összegből indult, hanem egy önkényes számítási módszert alkalmazott eredeti keresete előterjesztésénél, majd módosított keresetében is, amikor havi 15.583,- forint/hó/állategység költségre tért át. Kalkulációi kapcsán az ügy áttételét megelőzően eljáró Veszprémi Járásbíróság részletesen tájékoztatta a felperest arra vonatkozóan, hogy keresete kapcsán mely tényeket kell bizonyítania (Veszprémi Járásbíróság 16.P.21.814/2014/74. számú jegyzőkönyv), azonban a felperes a tartási költségekről, az orvosi ellátásról és az alkalmazottak juttatásáról releváns okirati bizonyítékot nem csatolt, a tartás mértéke és költsége az általa csatolt okirati bizonyítékok, illetve a tanúvallomások alapján nem volt megállapítható.

A tanúként meghallgatott Tanú1, Tanú2 és Tanú3 vallomása – a felperes általi alkalmazásuk időszaka folytán – a per tárgyát képező időszak túlnyomó részére vonatkozóan nem nyújtott értékelhető adatot, Tanú4 pedig nem az állatok környékén dolgozott, csupán néha segített be. Dr. Állatorvos1 állatorvos vallomása szerint az általa elvégezett kezelésekről kapott ellentételezést a felperestől, a kezelésekről számlát is kiállított. Felperes azonban ehhez kapcsolódó okirati bizonyítékot nem csatolt. Értékelte, hogy a 148/2007. (XII.8.) FVM. rendelet lehetővé teszi a számla nettó értéke 100 %-áig támogatás igénybevételét, s bár a felperes állította, hogy ilyet nem vett igénybe, jogszabályi lehetősége meg volt rá, így a tényleges költség felmerülése nem igazolt.

Dr. Szakértő1 igazságügyi szakértő aggálytalan szakvéleményében vegyes állomány esetén az extenzív tartás költségét maximum 12.000,- forint/állat/ hó összegben határozta meg, ami a rideg tartásnál figyelembe vehető évi hat hónapra egyedenként **évi 72.000,- forint költséget jelent**. Az e mögött álló tartást azonban valószínűsítetten nem kapták meg az állatok, kondíciójuk és szaporodási mutatóik eltértek az elvárttól, ezért a tényleges, igazolt tartás maximum 30.000Ft/egyed/év (Veszprémi Járásbíróság 16.P.21.814/2014/51. sorszám alatti szakvélemény 3. és 13. pontjai).

Az állatok kondíciója kapcsán dr. Állatorvos2 hatósági állatorvos tanúvallomását tekintette mérvadónak (Veszprémi Járásbíróság 16.P.21.814/2014/21. számú jegyzőkönyv 3-4. oldal).

Ebből megállapíthatóan a felperes által tartott állatok kondíciója hullámzó volt, télen gyengébb, nyáron jobb, mely ingadozás megfelelő takarmányozás esetén ridegtartásnál sem szükségszerű. A 2015. január-március hónapokra vonatkozó jegyzőkönyvek és fényképfelvételek tükrözik az állomány kondícióját, egy-egy állatté kritikán aluli volt, mely figyelembe véve a mocsaras terület adta további nehézséget közrehatott a magas elhullásban. Tanú3 tanúvallomása is azt igazolta 2013. novemberét megelőző időszakra, hogy az állatok azért törtek ki, mert kevés volt a legelő (22-es jegyzőkönyv 10. oldal). Dr. Szakértől szakértői véleménye az elvárható szaporulat elmaradásával is alátámasztotta az állomány rossz kondícióját.

A fentiekre tekintettel a megállapodás szerinti fenti 70.000,- forint/egyed/év költséggel szemben a dr.Szakértől aggálytalan szakvéleményében kimunkált – a felperes által ténylegesen nyújtott – tartás alapján kalkulált évi 30.000,- forint/egyed költséget vette figyelembe.

A felperes által tartott alperesi **állatok számának meghatározásánál** figyelembe vette, hogy a felperesnek nem volt a jogszabályoknak megfelelő naprakész állomány-nyilvántartása, emiatt az egyes években tartott állatok számát - a szakértő vélemény megállapításai, illetve a felek kétségbe nem vont nyilatkozatai alapján megejtett - **becsléssel** az alábbiak szerint határozta meg. 2013. második félévére a dr. Szakértől igazságügyi szakértő szakvéleménye szerinti 58 egyed, míg 2014. évre 76 egyed vett figyelembe. 2015. évre a NÉBIH genetikai vizsgálatra figyelemmel 67 egyed számolt el, 2016. évre a felperes által P.21.814/2014/75/F/2. alatt csatolt irat alapján 61 állatot. Ugyanezen irat alapján – három állat eltűnésére figyelemmel – 2017. évre 58 állatot, 2018. első félévére 47 állatot vett figyelembe.

A felperes javára megállapítható tartási költség 9.435.000,- forint (A fenti egyedszám és 30.000,- forint/egyed/év költség alapján 2013. második félévére 870.000,- forint, 2014. évre 2.280.000,- forint, 2015. évre 2.010.000,- forint, 2016. évre 1.830.000,- forint, 2017. évre 1.740.000,- forint, 2018. év első félévére 705.000,- forint).

Mivel a felperes a kártérítési felelősség alól nem tudta magát kimenteni **alaposnak találta** az aggálytalan igazságügyi szakértői véleményre alapított - **szerződésszegéssel okozott kár címén** (rPtk. 305. § (1) bekezdés, rPtk. 318. § (1) bekezdés, rPtk. 339. § (1) bekezdés) **előterjesztett alperesi viszontkeresetet.**

Rámutatott, hogy a tényállásban megjelölt hatósági határozatok igazolják, hogy a felperes állomány-nyilvántartása nem volt megbízható, szakmai szempontból nem folyt tenyésztői munka, így csak vágóérték állapítható meg, a genetikai érték nem értelmezhető.

Az alperes 93 marhának volt marhalevél szerint a tulajdonosa. A felperes 2016-ban 67 állatot tudott genetikai vizsgálatra bemutatni, a hiányzó 26 darab állat szakértő által meghatározott 500.000,- forint egyed költségét alapul véve a hiányzó állatok ellenértéke 13 millió forint. A szakvélemény szerint hiányzó szaporulat - kevert fajta szerinti 150.000,- forint/egyed érték alapján - értéket 2.400.000,- forint, ebből az alperes 2.362.500,- forintot érvényesített. A forgalmi korlátozással érintett 20 állat állatonkénti értékcsökkenése 380.000,- forint.

A felperes ugyan az ítélezés alapjául elfogadott igazságügyi szakértői vélemény megállapításait vitatta, azonban **a szakvélemény további kiegészítésének költségeit nem előlegezte meg, s olyan okirati bizonyítékot (vagy egyéb bizonyítékot) sem csatolt, mely érdemben gyengítette volna a szakértői vélemény bizonyító erejét.**

A törvényszék alaposnak találta az alperes állatok kiadására irányuló viszontkeresetét is. Utalt arra, hogy ideiglenes intézkedéssel már - kivéve a 0105. és a 0213. használati számú állatokat - azon 47 állat kiadására kötelezte a felperest, mely állatok származása igazolt, illetve vagy apai, vagy anyai vonalon valószínűsített volt a NÉBIH által elvégzett genetikai vizsgálat alapján. A vizsgálat alá vont 67 állatból további 20 darab – 0105. és a 0213. használati számú állattal együtt összesen 22 darab - állat kiadására kötelezte ítéletében a felperest. (Rámutatott, hogy az ideiglenes intézkedésről szóló végzés ténylegesen nem 47 darab, csak 45 állatról szól mert elírás folytán kétszer szerepelt a 0142. használati számú egyed és a 0151. használati számú egyed. A 0151. használati szám duplikációjának egyik eleme, helyesen a 0105. használati számú egyed kellett volna, hogy legyen.)

A 0065. használati számú állat is részt vett a genetikai vizsgálatban, a felperes állítsa szerint ezt követően hullott el (Veszprémi Járásbíróság 16.P.21.814/2014/75/F/5. alatt csatolt melléklet), de ezt az állítását a felperes semmilyen hitelt érdemlő bizonyítékkal nem támasztotta alá, ezért a kiadandó állatok közé sorolta az elhullottnak jelzett állatot is.

A kereset vonatkozásában a perköltség viseléséről a felperesre terhesebb 15-85 %-os megosztás mellett határozott. A felperes személyes illetékfeljegyzése folytán feljegyzett kereseti illetéket is ebben az arányban osztotta meg a peres felek között. Rámutatott, hogy 4 %-os mértékű ügyvédi munkadíjjal számolva a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdése a.) pontja alapján az ügyvédi munkadíj 2.500.000,- forint, ebből a felperest 375.000,- forint, az alperest 2.125.000,- forint illeti meg, a különbség az alperes javára 1.750.000,- forint. A 22.762.500,- forint összegű viszontkereset vonatkozásában ugyanilyen mértékű ügyvédi munkadíjjal számolva 900.000,- forint illeti meg az alperest, ő előlegezett a perben 1.161.000,- forint szakértői díjat is, a javára elszámolható összes tétel 3.811.000,- forint.

* * *

Az elsőfokú ítélet részben történő megváltoztatása iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte, hogy a bíróság adjon helyt a keresetének, a felek megállapodása szerinti 70.000,- forint/állat/év, 2014. március 28. napjától 2018. június 30. napjáig pedig a dr. Szakértő1 igazságügyi szakértő véleményében meghatározott 72.000,- forint/állat/év díj alapulvétele mellett, valamint mellőzze a 31259-0065-5. ENAR számú állat kiadására vonatkozó ítéleti rendelkezést, ezt meghaladóan utasítsa el az alperes viszontkeresetét, s marasztalja az alperest a felperes költségeiben.

Arra hivatkozott, hogy **nem volt alapja a szerződésben rögzített, illetve a szakértői véleményben is kimunkált megbízási díj 30.000,- forint/állat/év összegre történő csökkentésének.** Dr. Állatorvos2 hatósági állatorvos vallomása szerint az állomány

állapotának meghatározása erősen szubjektív, 5-ös skálán osztályozva 4-es vagy a fölötti, hullámváz, de ez a rideg tartással hozható összefüggésbe. Ezen osztályozásra, valamint arra figyelemmel, hogy dr. Szakértő szakvéleménye csupán a tartási költséget és nem a megbízotti díjat munkálta ki, az elsőfokú bíróság által alkalmazott mértékű megbízási díj csökkentés nem volt indokolt. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a megbízási díjat a tartással összefüggésbe hozható díjjal azonosította, ez értelemezhetetlen egy üzleti alapon tervezetett és megszervezett visszerhes szerződés vonatkozásában.

Rámutatott, hogy a 31259-0065-5. ENAR számú állat kiadására vonatkozó ítéleti rendelkezés iratellenes és végrehajthatatlan, az általa csatolt elhullási napló értelmében az állat már 2016. október 29. napján elpusztult.

A fellebbezés kiegészítésében a rPp. 235. § (1) bekezdésére utalva arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítélet elleni fellebbezése benyújtását követően jutott tudomására, hogy annak rendelkező részében szereplő - a kiadás tárgyát képező - állategyedeket az alperes az elmúlt évek során levágatta, s ezt az elsőfokú eljárásban nem jelentette be, így az elsőfokú bíróság ítélete ezek kiadására kötelezés vonatkozásában végrehajthatatlan. Allítását igazolandóan csatolt az ENAR. rendszerből kimutatást a 11 állat tekintetében.

* * *

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben történő marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy - ahogyan az az elsőfokú ítéletben is megállapításra került - a felek szerződésében a tartás ellenértéke nem került meghatározásra. Arra pedig megfelelő magyarázatot adott az elsőfokú bíróság miért nem fogadta el ítékezése alapjául a felperes által a fellebbezésében írt 70.000,- forint/év/állat költségelszámolást, így az elsőfokú ítélet megváltoztatására nincs alap.

* * *

Mindenekelőtt arra mutat rá az ítéltábla, hogy a felperesi fellebbezés a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III.31.) Korm.rendelet – a továbbiakban Veir – 97. § (2) bekezdése alapján határidőben előterjesztettnek minősült. **Az ítéltábla a Pf.2. sorszám alatti végzésében foglaltaknak megfelelően a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el, s azt az alábbiak szerint nem találta alaposnak.**

I.

Bár a felperes fellebbezésében összecszerűen nem munkálta ki, hogy a szerződésben rögzített megbízási díj, illetve a felmondást követő időszakra a szakértő által megállapított tartási költség alapulvételével számítottan milyen összeg illeti meg, azonban ez elsőfokú ítéletben megjelölt (és a fellebbezésben vitássá nem tett) egyedszámok alapján összecszerűen meghatározható volt. Az egyedszámok és a tartás költsége alapján az elsőfokú bíróság által a javára elszámolt 9.435.000,- forintos tartási költséget további 13.113.000,- forinttal 22.548.000,- forintra kérte felemelni.

2013. második félévére 58 egyed után évi 70.000,- megállapodás szerinti megbízási díj 2.030.000,- forint;

2014. első negyedévére (a felmondásig) 76 állatra 70.000,- forint alapulvételével 1.330.000,- forint;

2014. fennmaradó háromnegyed évére 76 egyed és 72.000,- forint éves költség alapulvételével 4.104.000,- forint;

2015. évre 67 egyed és 72.000,- forint egyedenkénti költség alapulvételével 4.824.000,- forint;

2016. évre 61 egyed és 72.000,- forint alapulvételével 4.392.000,- forint;

2017. évre 58 egyed és 72.000,- forint alapulvételével 4.176.000,- forint;

2018. első félévére 47 egyed és 72.000,- forint alapulvételével 1.692.000,- forint.

A fellebbezés petitumából és indokolásából következően **a fellebbezés az állatok kiadására kötelező rendelkezést kizárólag a 31259-0065-5. ENAR számú állat vonatkozásában érintette.** Az ezt meghaladóan kiadni rendelt állatok vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítélete a fellebbezési határidő lejártát követő napon – a Veir. 97.§ (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel 2020. május hó 1. napján - jogerőre emelkedett (Pp. 228. § (3) bekezdés).

A fellebbezéssel érintett 31259-0065-5. ENAR számú állatot meghaladó állatállomány kiadására irányuló rendelkezés vonatkozásában a 2020. május hó 19. napján kelt, a bírósághoz 2020. május 20. napján érkezett fellebbezés kiegészítés figyelembevételére a Pp. 228. § (3) bekezdése alapján nem volt lehetőség (részjogerő). A Pp. 247. § (2) bekezdése értelmében a fellebbezési illetőleg a csatlakozó fellebbezési kérelmet az elsőfokú ítéletnek fellebbezéssel illetőleg csatlakozó fellebbezéssel nem érintett részére nem lehet kiterjeszteni. A fellebbezés kiegészítésben szereplő, a Pp. 235. §-a (1) bekezdésére történő felperesi hivatkozás is súlytalan, az abban állítottak új tényként, illetőleg új bizonyítékként csak fellebbezéssel érintett elsőfokú ítéleti rendelkezés kapcsán lennének figyelembe vehetők.

II.

A felperes a tenyésztés szakmai koordinálását a törzsállomány szaporítási munkáinak felügyeletét vállalta. A szaporulathoz szükséges körülmények folyamatos biztosításának ellenőrzését, az állategészségügyi és tartási technológiai fegyelem betartását az állatállomány folyamatos állatorvosi felügyeletét, a törzsállomány tartásának, nevelésének felügyeletét, az elvárható szaporulathoz szükséges követelmények folyamatos biztosításának ellenőrzését (2012. június 16. napján kelt szerződés 2. és 4. pontja). Szolgáltatása ellenértéke - a felperesi

megfogalmazásból is következően- általánny jelleggel ölelte fel a legelőhasználat lehetőségét, az állatokkal munkát végző személye költségeit, a villanypásztorral őrzés költségét, ásványi anyagpótlást, ivóvízpótlás költségeit, állatorvosi felügyelet költségét. (Veszprémi Járásbíróság 16.P.21.814/2014/9. számú jegyzőkönyv 2. oldal 5. bekezdése, felperes személyes előadása.)

Az alperes ellenkérelme – tényleges tartalma szerint - a bértartási szerződés fennálltának időszakára vonatkozó, a Ptk. 478.§ második mondata szerinti teljesítés megtagadási okra történő hivatkozásnak minősült.

A szakvélemény és az elsőfokú ítéletben rögzített hatósági eljárás –a per egyéb adataival is megerősített – megállapításaiból kitűnően szakmai szempontból tenyésztői munka a felperesnél nem történt, az állomány elhullási rátája átlag feletti volt, a legelő létesítményei az állatok őrzését nem biztosították megfelelően, azok kitörésére is sor került, az állomány megfelelő gyógykezelése nem igazolt, a szaporulat elvált az elvárhatótól, és az állatállomány kondíciója sem volt megfelelőnek tekinthető.

A fenti – közvetett bizonyítékokkal - megfelelően valószínűsített, hogy a vállalkozási elemekkel vegyes, de döntően megbízási jellegű bértartási szerződésből eredő kötelezettségeit a felperes nem, illetve nem megfelelően látta el, s ezt a felperes sem tudta sikerrel cáfolni. Emiatt abból kell kiindulni, hogy a cash-flow kimutatások szerinti várakozásnak megfelelő eredmény is az ő hibájából maradt el, így **az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor** – lényegében a Ptk. 478.§ második mondata és 479.§ (3) bekezdése alkalmazásával - **a szerződés fennállása alatti időszakra is a tényleges (bizonyított) költsékezésre szorítottan határozta meg a felperest megillető díjat.**

A fellebbezésben foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság nem azonosította a szerződés felmondásáig terjedő időszakra vonatkozóan a megbízási díjat a tartás költségével. Helyesen indult ki az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény peradatok által alátámasztott és a felperes által (tanúkkal és okiratokkal) sikerrel nem cáfolt megállapításaiból. A díj általa alkalmazott csökkentésének mértéke – a fellebbezésben foglaltakkal szemben - nem volt eltúlzott. Az állatállomány takarmányozását meghaladó körben a felperes a szolgáltatás egyes további részelemeinek tényleges teljesítését (és ezzel összefüggő költségeit) csak állította, de azok felmerültét nem támasztotta alá hitelt érdemlően, ezért – a hiányos adatok miatt - nem számolt e további tételekkel a szakértő sem, s a további költségek mellőzésük okára az elsőfokú ítélet is kitért. (P.21.814/2014/51. szám 3.4-es pont)

Ugyanez irányadó a szerződés megszűnését követő (2014.03.28-2018.06.30.) időszakra is. **A szerződés megszűnését (2014. március 28.) követő időszakban** már nem a felek megállapodása - az abban rögzített 70.000,-Ft/egyed/év megbízási díj - a kiindulási alap, hanem erre az időszakra **a felperes kizárólag az általa nyújtott tényleges tartás értékének megtérítésére volt jogosult**, ami egyedenként 30.000,-Ft-ban nyert igazolást.

A kellően gondos eljárás kifejtése, illetve a ténylegesen elvégzett tevékenység (és költsékezés) tekintetében a felperes bizonyítása, annak ellenére nem volt sikeres, hogy az elsőfokú eljárás során a Pp. 3.§ (3) bekezdése szerinti tájékoztatást teljeskörűen, s több ízben megkapta, és az elsőfokú bíróság többször fel is hívta annak teljesítésére a felperest. (Veszprémi Járásbíróság P.21.814/2014/4. sorszám alatti jegyzőkönyv 2. oldal; 9. sorszám alatti jegyzőkönyv 4. oldal;

42. sorszám alatti jegyzőkönyv 5. oldal; 74. sorszám alatti jegyzőkönyv). Az ennek ellenére fennmaradó a bizonyítatlanság terhét a felperes pervesztés formájában maga viseli.

Az elsőfokú bíróság felhívta a felperest a módosított kereset szerinti, állatonként 15.583,- Ft/hó összegű követelése részletezésére, illetve a költségek tényleges felmerültének igazolására. (P.20.739/2018/25. számú jegyzőkönyv 3. oldal, 27. sorszám alatti végzés) A felperes nem tett eleget a felhívásban foglaltaknak. Ehelyett – inadekvát módon - a ténylegesen megvalósult ridegtartástól különböző istállózó állattartás költségeiből vezette le igényét, állítva, hogy a két különböző tartási mód költsége azonos. (P.20.739/2018/31.)

A Dr. Szakértől igazságügyi szakértő által készített szakértői vélemény kapcsán a felperes észrevételeinek megfelelően a bizonyítás továbbfejlesztése a költségek felperes általi előlegezésének elmaradása miatt került a P.20.739/2018/17. sorszám alatti végzéssel elutasításra, előtte az elsőfokú bíróság P.20.739/2018/15. sorszám alatti végzésében erre figyelmeztette is a felperest. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a felperes által az istállózó tartással összefüggésben állított részadatok (így a 2012. évi megemelkedett takarmányárak) és az erre figyelemmel kimunkált számítás helyessége sem nyert (nyerhetett) – e mulasztása folytán - szakértői bizonyítás útján megerősítést.

III.

Dr.Szakértől igazságügyi szakértő szakvéleményét az elsőfokú bíróság helyesen fogadta el aggálytalan, az alperes viszontkeresetét megalapozó szakvéleményként. A viszontkereset kapcsán a felperest kártérítésben marasztaló rendelkezések megváltoztatására az elsőfokú eljárásban a felperes által előadott– a fellebbezésben már fel sem hívott – körülmények nem adnak alapot, s ahogyan az elsőfokú bíróság helyesen rámutatott, a felperes kimentése is sikertelen volt.

Fellebbezésében a felperes kizárólag a megjelölt, 31259-0065-5 ENAR számú állat kiadására kötelező ítéleti rendelkezést sérelmezte. Önmagában P.21.814/2014/75/F/5. alatt csatolt elhullási napló a felperes elhullására vonatkozó előadásának alátámasztására – a felperes belső irataként - nem alkalmas.

A szarvasmarha-fajok egyedeinek jelöléséről, valamint egységes nyilvántartási és azonosítási rendszeréről szóló 99/2002. (XI.5.) FVM rendelet 11.§ (1) bekezdése az állat vágóhídi levágása, illetve elhullása esetén a füljelző eltávolítására vonatkozó előírást tartalmaz, utóbbi esetben az állati melléktermék ártalmatlanító szervezet jogosult arra. Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletről szóló 2008. évi XLVI. törvény 18.§ (1) bekezdés h) pontja értelmében az állttartó köteles az állat elhullását vagy kényszervágását az élelmiszerlánc felügyeleti szervnek, illetve a szolgáltató állatorvosnak – az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban foglaltak szerint – bejelenti és az állati testet vizsgálatra bemutatni. Az elhullott állat tetemének ártalmatlanná tételével kapcsolatosan is okirat kellett volna, hogy keletkezzen. Ezen – illetve egyéb ágazati jogszabályi - előírásokból következően a felperesnek szükségképpen független szervektől származó okiratokkal kellene rendelkeznie az elhullás tényének igazolására, így helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy a fellebbezéssel érintett egyed vonatkozásában sem vehető figyelembe bizonyítékként az

elhullásra vonatkozó pusztai hivatkozása, a fellebbezésben előadott ok nem ad alapot az elsőfokú ítélet ezen rendelkezésének mellőzésére.

A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárással kapcsolatosan felmerült költségeit maga viseli, egyúttal köteles az alperes oldalán felmerült másodfokú eljárási költség (ügyvédi munkadíj) megtérítésére, amit az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja és 3.§ (5) és (6) bekezdése alapján - a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban - határozott meg a rendelkező részben foglaltak szerint.

A fellebbezési perérték 36.375.500,-Ft. (Az elsőfokú ítélethez képest el nem számolt tartással kapcsolatos költség/megbízási díj 13.113.000,-Ft; a 0065-5 ENAR számú állat kiadásával kapcsolatos fellebbezés a genetikailag beazonosított állat szakértő által meghatározott 500.000.Ft-os értéke, a viszontkereset 22.762.500.Ft-os értéke). A személyes illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült felperes a fellebbezési perérték után - pervesztessége folytán - köteles a feljegyzett másodfokú eljárási illeték megfizetésére a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése és 15.§ (1) és (3) bekezdése alapján.

Győr, 2020. december 14.

Dr.Szalai György s.k.
amás s.k.
a tanács elnöke

Dr.Mészáros Zsolt s.k.

előadó bíró

Dr.Ferenczy T

bíró